

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Saksbehandler: LAF
Vår ref.: 09/4296
Dato: 27.10.2009

Helse- og omsorgsdepartementet - Høring - Endringer i kommunehelsetjenesteloven - Et verdig tjenestetilbud - Forslag til ny forskrift om en verdig eldreomsorg - Verdighetsgarantien

Bakgrunn

Helse- og omsorgsdepartementet har i høringsbrev av 29. juni d.å. sendt ut forslag til endringer i kommunehelsetjenesteloven og forslag til ny forskrift med hjemmel i kommunehelsetjenesteloven og sosialtjenesteloven om et verdig tjenestetilbud.

Utgangspunktet for forslag til lovendring er forliket mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre ved behandlingen av statsbudsjettet for 2008. I budsjettavtalen var partene enig om at det *"i arbeidet med en felles helse- og sosiallovgivning, skal utformes en verdighetsgaranti som blant annet hensyntar forslagene i Dok 8:104 om en verdighetsgaranti og kvalitetsforskrift, herunder dagtilbud, måltider osv."*

Lovforslaget gjelder et tillegg i kommunehelsetjenestelovens § 2-1 (rett til helsehjelp), der følgende nye ledd foreslås tatt inn som nytt 2. ledd:

"Enhver har rett til et verdig tjenestetilbud når han eller hun har behov for det på grunn av sykdom, funksjonshemming, alder eller av andre årsaker."

I tillegg omfatter høringsforslaget en ny forskrift om en verdig eldreomsorg (verdighetsgarantien). Forskriften foreslås hjemlet både i kommunehelsetjenesteloven og sosialtjenesteloven. Forskriftens formål er knyttet til eldreomsorgen og sikre tilrettelegges på en slik måte at den bidrar til en verdig, trygg og meningsfull alderdom. Av tjenestetilbudets omfang som omhandles av forskriften, er følgende nevnt:

- En riktig og forsvarlig boform ut fra den enkeltes behov og tilstand
- Et variert og tilstrekkelig kosthold og tilpasset hjelp ved måltider
- Et mest mulig normalt liv, med normal døgnrytme og adgang til å komme ut, samt nødvendig hjelp til personlig hygiene
- Tilby samtaler om eksistensielle spørsmål
- Lindrende behandling og en verdig død
- Å bevare eller øke sin mulighet til å fungere i hverdagen. Omsorgen skal bidra til habilitering og rehabilitering

Helse- og omsorgsdepartementet • Divisjon primærhelsetjenester

Avd. omsorg og tannhelse
Lasse Frantzen, tlf.: 24 16 34 52

Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo • Tlf.: 810 20 050
Faks: 24 16 30 01 • Org. nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

- Faglig forsvarlig oppfølging av lege og annet relevant personell, som sikrer kontinuitet i behandlingen
- Tilby eldre som bor på helseinstitusjon enerom.

Høringsuttalelse fra Helsedirektoratet

"Helsedirektoratet viser til brev av 29. juni d.å. om høring av endringer i kommunehelsetjenesteloven og forskriftshjemling av verdighetsgarantien.

Det foreliggende forslag til endringer i kommunehelsetjenesteloven omfatter alle med behov for helsehjelp. Lovforslaget er klart og tydelig og bidrar på en positiv måte til å styrke rettsikkerheten for de med behov for helsehjelp. Det anbefales at det i 2. ledd gis en henvisning til 1. ledd, slik at det ikke oppstår tvil om hvilken kommune som plikter å yte et slikt verdig tjenestetilbud. Alternativt om dette fremkommer i kommentarene til loven.

Forslaget til forskrift omfatter én gruppe (de eldre). De forhold som reguleres i forskriften, vil ut i fra dagens lovfortolkning kunne gjelde alle grupper av tjenestemottakere, uavhengig av alder. Selv om det er ønskelig å fremheve en tjenestemottakergruppe, bør det i kommentaren til forskriften fremkomme at forskriftens omfang er en stadfesting av gjeldende rettsoppfattelse og vil gjelde alle tjenestemottakere uavhengig av sykdom, funksjonshemming eller alder. En ensidig profilering av én gruppe pga alder kan være i strid med gjeldende antidiskrimineringsrett.

Med hjemmel i kommunehelsetjenesteloven og sosialtjenesteloven er det bl.a. gitt en egen forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene. Selv om innfallsvinkelen er sikring av at kommunene etablerer rutiner, vil det foreliggende utkastet til forskrift om verdighetsgarantien kunne sees i sammenheng med kvalitetsforskriften. Ved utarbeidelse av en ny helse- og omsorgslov bør det sikres integrering av bl.a. sykehjemsforskriften, kvalitetsforskriften og den nye forskriften.

I utkastet til kommentarer til forskriften gis det ingen definisjon av begrepet "eldreomsorg", men det forutsettes at "dette avgjøres i det konkrete tilfellet". Helsedirektoratet anbefaler at det tas inn en klargjøring av begrepet "eldreomsorg" i kommentarene til forskriften.

I kommentarene til forskriftens §3, er det en varierende bruk av begreper (pleietrengende, pleiebehovet, hjelpebehovet mv.). Det anbefales at det benyttes samme begrepsramme som for IPLOS – bistandsbehov. Helsedirektoratet finner å ikke anbefale at begrepet "rehabiliterende omsorg" innføres, slik det gjøres i høringsutkastet. Helsedirektoratet støtter og anser det nødvendig at begrepet rehabiliteringstilbud omfattes av forskriften.

Lovforslaget og utkastet til forskrift bygger på Dok 8:104. I dette dokumentet er dagtilbud fremhevet. Dette er gjentatt i budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre. Verken lovutkastet, forskriften eller kommentarene til forskriften omtaler dagtilbud. Dette anses som en svakhet ved forslaget. Helsedirektoratet anbefaler sterkt at dagtilbud tas inn i forskriften, alternativt begrenset

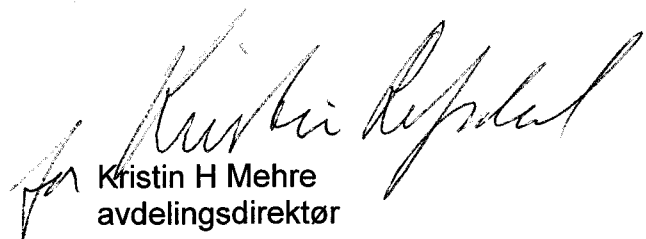
til visse typer dagtilbud (for eksempel dagtilbud for personer med demens, dagtilbud for rehabilitering/opptrening mv.).

Med ovennevnte kommentarer stiller Helsedirektoratet seg positiv til det foreliggende forslaget om endringer i kommunehelsetjenesten og forskrift.

Sverige har vedtatt innføringen av en verdighetsgaranti, som til en viss grad har likhetstrekk med det norske forslaget. I denne forbindelse er det i den svenske offentlige utredningen (SOU 2008:51 "Värdigt liv i äldreomsorgen") gitt klare anbefalinger om at det i implementeringen av lovforslaget må sikres et betydelig fokus på heving av lederkompetanse, opplæring av saksbehandlere i kommunene og fokus på generell informasjon til allmennheten. Det samme vil gjelde for den norske "verdighetsgarantien".

Vennlig hilsen

Jon Hilmar Iversen e.f.
fung. divisjonsdirektør

Kristin H Mehre
avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk